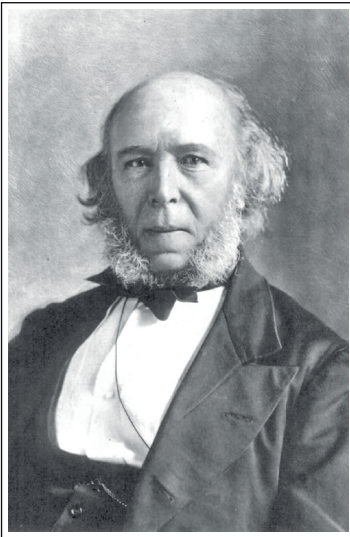

1844 ga omenja kot kanonika in konzistorialnega svetnika terezijanskega kapitlja nadškofijske cerkve. Z Janezom Budalom in Valentinom Staničem je soustanovil goriško gluhonemnico. Po Staničevi smrti pa je postal kanonik sholastik. Umrl je 7. januarja 1858 v Gorici. Peter Budin velja za začetnika sodobnega pouka branja.

Anton Arko

Herbert Spencer – 200

Herbert Spencer
(Wikipedia)

Herbert Spencer se je rodil leta 1820 v mestu Derby v Angliji. Bil je sociolog, pedagog in filozof pozitivist. Bil je izrazit predstavnik, glasnik in zagovornik kapitalističnega sveta. O vzgoji je napisal več člankov, ki jih je izdal v knjigi O umski, moralni in fizični vzgoji. Namen vzgoje je po njegovem v tem, da človeka pripravi na popolno življenje in življenjski boj. Pri pouku je odklanjal vse, kar ni imelo praktične vrednosti, in poudarjal potrebo po veliki otrokovi dejavnosti in raziskovanju. Odklanjal je telesno kazen, vzgojitelj pa naj doseže, da otrok občuti posledice napačnega ravnanja. Pri telesni vzgoji je poudarjal pomen gibanja za otroke, za igre in šport in nasprotoval prenatrpanim učnim načrtom. Nasprotoval pa je izobraževanju delavcev in zahtevi za podržavljanje šolstva. Izobraženi delavci bi bili nezadovoljni s svojim položajem in zato revolucionarni. V slovenskem peda-

goškem tisku so Spencerja včasih omenjali in citirali kak njegov izrek, njegova knjiga o vzgoji pa ni bila prevedena. Izšla pa je v hrvaškem in srbskem prevodu. Umrl je leta 1903 v mestu Brighton v Angliji.

Tatjana Hojan

Osnovne šole – 200

Brezno

Ob ustanovitvi šole je poučeval župnik Matevž Grosskopf v župnišču. Poslopje je šola dobila šele leta 1903. Vse do leta 1936 je bila enorazredna. Do leta 1919 je bil pouk nemško-slovenski, po letu 1919 pa slovenski. Po tem letu se je šola preimenovala v Osnovno šolo Brezno ob Dravi.

Med drugo svetovno vojno je potekal pouk od aprila 1941 do novembra leta 1944 v nemškem jeziku, poučevali sta tudi dve nemški učiteljici. Z pospešitev ponemčevanja mladine so ji dali šolsko knjižnico, potujoči kino, skioptična predavanja in ustanovili otroški vrtec. Novembra 1944 so šolsko poslopje zažgali partizani, uničena so bila vsa učila in arhiv.

Pouk se je v zasebnih prostorih znova pričel 15. oktobra 1945. Šola je delovala do začetka šolskega leta 1963/64.

Leta 1978 je bilo zgrajeno novo šolsko poslopje, ukinjena pa je bila šola v Podvelki in se združila s šolo v Brezнем. Dobila je ime OŠ Borci Lackovega oddela Brezno-Podvelka in ga imela do 30. marca 1992. Od tedaj ima ime Osnovna šola Brezno-Podvelka. Sedaj ima podružnični šoli Kapla in Lehen, vrtec v Breznu in na Kapli in dve dislocirani enoti v Podvelki in Ožbaltu.

Libeliče

Leta 1820 je bila ustanovljena kot zasilna šola. Sprva je pouk potekal v libeliškem gradu, od leta 1835 pa v prizidku, ki so ga dogradili k mežnariji. Leta 1865 je šola postala javna in na njej so učili laiški učitelji. Leta 1877 so odkupili staro kmečko hišo in jo preuredili za šolske namene. Šola je 1879 postala dvorazredna in dobila prvega stalnega učitelja. Šolski okoliš je bil obsežen. Poleg Libelič so bile vsolane še vasi Črneška in Libeliška Gora, Gorče in Tribej, z zdajšnje avstrijske strani pa Ivnik, Potoče in Podlog.

Novo šolsko poslopje so pričeli graditi leta 1906, dograjeno je bilo leta 1908. Pouk je bil dvojezičen, v višjih razredih pa le nemški.

Po prvi svetovni vojni je šola dobila elektriko, vrt in čebelnjak, po letu 1930 so preuredili prostore za tri oddelke.

Med drugo svetovno vojno so šolo zavzeli Nemci, jo združili s šolo Potoče, tako da je bilo v šoli skupaj dvesto otrok, učni jezik pa je bil samo nemški.

Po osvoboditvi je bilo na šoli 127 učencev, vključeni so bili v tri oddelke in šest razredov, od leta 1954 dalje pa je bila šola osemrazredna.

Prvega septembra 1973 je šola postala podružnica, učenci 5. in 6. razredov, naslednje leto pa še 7. in 8. razredov so bili prešolani na centralno šolo Dravograd. Šola se zdaj imenuje Osnovna šola neznanih junakov Dravograd, podružnica Libeliče. Od leta 2003 sta na šoli dva kombinirana oddelka od prvega do tretjega razreda.

Oplotnica

Šola je bila ustanovljena na pobudo prebivalcev. Bila je enorazredna. Njen prvi naziv je bil Trivialna (farna) šola v Oplotnici, leta 1860 se je preimenovala v Ljudska šola v Čadramu, leta 1935 pa je ostala Državna ljudska šola Oplotnica.

Od leta 1869 dalje se je šola širila od dvorazrednice do šestrazrednice leta 1913. Šolski okoliš se je večkrat spreminjal. Pouk je bil do leta 1904 nemški, od 1904 do 1918 slovensko-nemški, po letu 1918 pa samo slovenski.

Pouk je bil v najetih prostorih, po letu 1860 je bilo zgrajeno šolsko poslopje v Čadramu. Šola je imela vrt in šolski oder, kjer so izvedli številne igre. Leta 1895 je bil zgrajen prizidek k šolski stavbi. Leta 1941 je bilo v šolo vpisanih 230 dečkov in 200 deklic. Poučevalo je deset učiteljev, šola je bila šestoddelčna s tremi vzpo-rednicami.

Med drugo svetovno vojno so šolo zasedli Nemci, pripeljali svoje učitelje in poučevali v nemščini. 18. septembra 1944 so partizani šolsko poslopje požgali.

Leta 1945 se je v šolo vpisalo 235 dečkov in 196 deklic. Pouk je potekal v gra-ščinskem dvorcu v Oplotnici, v stavbi Zdravstvenega doma, v Sindikalnem domu in zasebni hiši pri Petelinškovih. Leta 1954 so pričeli graditi novo stavbo, ki je bila 29. novembra 1959 odprta. Leta 1988 so zgradili še prizidek.

Leta 1950 so ustanovili nižjo gimnazijo v Oplotnici in tako šolo razdelili na nižjo gimnazijo in osnovno šolo. V šolskem letu 1957/58 sta se šoli združili v eno-tno osemletko, ki je leta 1959 dobila ime Osnovna šola Pohorskega bataljona. Sedaj ima dve podružnični šoli v Koblju in Prihovi.

Stari trg ob Kolpi

Pobudo za šolo je podal župnik Janez Panjan. Sprva je pouk potekal v benefi- ciatovi hiši, nato pa se je selila po zasebnih hišah. Svoje poslopje je dobila leta 1844. Število učencev je naraščalo, zato so dozidali šolsko poslopje, ki so ga odprli leta 1889. Šola je nato postala dvorazredna. Šolski okoliš je obsegal enajst vasi. Med prvo svetovno vojno je pouk potekal neredno, ker so morali učenci pomagati pri poljskih delih. Leta 1921 je šola postala štirirazrednica. Leta 1941 je bilo na šoli 149 učencev. Del šole so ob začetku vojne zasedli Italijani, pouk je potekal le v eni učilnici za vsak razred trikrat na teden. Leta 1942 je vojska zasedla vse poslopje, zato so šolo preselili v grad v Predgradu. Tam je bil pouk le en mesec, ker je bil med boji grad požgan. Od 8. novembra 1942 do konca vojne je pouk potekal v kmečki hiši v vasi Močile.

Po vojni so staro šolo v Starem trgu obnovili. V šolskem letu 1953/54 je po- stala osemletka in je od leta 1961 edina za vso poljansko dolino. V šolskem letu 1969/70 je bilo na šoli 117 učencev. Znova so poslopje obnovili v šolskem letu 1988/89. V sklopu šole je tudi vrtec, ki so ga odprli v šolskem letu 2002/03.

Šenčur

Pouk se je leta 1820 pričel v zasebni hiši številka 53. Leta 1847 se je preselila v poslopje mežnarije. Do šolskega leta 1887/88 je bila enorazredna, tega leta je

bila razširjena v dvorazredno in poslopju sta bili dozidani dve učilnici. Leta 1932 je šola postala štirirazredna, leta 1935 pa petrazredna z eno vzporednico k prvemu razredu. Od 1882 do 1899 je šolo vodil Luka Jelenc, ki je bil zelo aktiven v učiteljski organizaciji. V Šenčurju je ustanovil bralno in gasilsko društvo ter kranjsko učiteljsko društvo.

Med drugo svetovno vojno so šolo zasedli Nemci in v njej zaposlili svoje učitelje. Od leta 1942 do 1944 je bil v šoli oddelek nemške policije, zato so pouk izvajali v hiši Beleharjevih. Pouk je bil v nemščini.

15. oktobra 1945 je bilo na šoli 222 učencev, ki so jih poučevale štiri učiteljice. Šolsko poslopje je bilo leta 1947 nekoliko obnovljeno, novo šolsko poslopje je bilo zgrajeno leta 1964 in 1. septembra slovesno odprto. Leta 1975 je dobilo prizidek, obnovljeno pa je bilo še leta 2006.

S šolskim letim 1961/62 je šola postala popolna osemletka. Ime šole se je po letu 1945 spreminjalo. Leta 1966 je dobila ime Osnovna šola Stanka Mlakarja, se leta 1978 preimenovala v Osnovna šola Janka in Stanka Mlakarja, leta 1995 pa dobila ime Osnovna šola Šenčur.

Sprva je imela podružnično šolo Voklo, leta 1996 je dobila še šolo v Olševku, 1999 pa v Trbojah.

V letu 2005 je bil na mestu stare telovadnice zgrajen nov prizidek, leta 2006 pa je bilo v celoti obnovljeno staro šolsko poslopje, ki so ga odprli 6. oktobra.

Trebnje

Leta 1820 je bila ustanovljena zasilna enorazredna šola, v kateri so poučevali župniki v zasebnih hišah. Javna šola je bila ustanovljena leta 1858, ko je bilo tudi sezidano šolsko poslopje. Šola se je razvijala od dvorazrednice leta 1873, štirirazrednice leta 1890, petrazrednice leta 1924 do šestrazrednice leta 1934. Poslopje je bilo prezidano leta 1891 in preurejeno leta 1903.

Šolski okoliš je bil zelo velik, obsegal je 46 vasi in zaselkov. Ker so postali šolski prostori pretesni, so leta 1938 adaptirali staro občinsko hišo in v njej uredili učilnico.

Pred drugo svetovno vojno je bilo na šoli šest razredov, štiri vzporednice, deset učiteljev je poučevalo 439 otrok. Ker so šolsko poslopje zasedli vojaki, je bil pouk večkrat prekinjen.

V šolskem letu 1945/46 so preurejali učilnice. Leta 1948 je bila šola spremenjena v sedemrazredno, po novem šolskem zakonu leta 1958 pa osemrazredno.

Novo šolsko poslopje je bilo slovesno odprto na občinski praznik 4. septembra 1965, a je kmalu spet postalo premajhno. Novo poslopje je bilo zgrajeno in odprto 4. septembra 1981.

Zdaj ima šola še tri podružnične šole: Dolenja Nemška vas, Dobrnič in Šentlovrenc.

Zgornja Kostrivnica

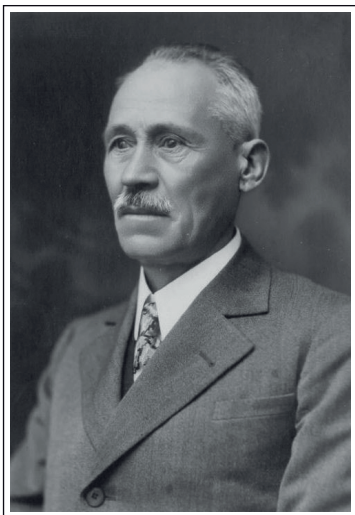
Enorazredno šolo je leta 1820 ustanovila župnija Kostrivnica. Pouk je potekal v zasebnih hišah, prvi učitelj je bil Franc Hofbauer. Grof Anton Attems je leta 1820 prepustil vsakokratnemu upravitelju šole v uživanje približno petsto kvadratnih sežnjev zemlje.

Leta 1834 je župnija postavila šolsko poslopje. Ker je naraščalo število učencev in jih je bilo leta 1872 tristo, so šolske oblasti šolo razširile v dvorazrednico, leta 1874 pa v trirazrednico. Šoli so prizidali eno nadstropje leta 1877, štirirazrednica pa je postala leta 1927. Takrat je šolo obiskovalo 187 otrok. Med prvo svetovno vojno je bil pouk zelo nereden, ker so bili učenci zaposleni doma in z zbiranjem potrebščin za vojsko.

Med obema vojnama je šola imela vrt, drevsnico in šolsko kuhinjo. Pred začetkom druge svetovne vojne je imela šola štiri oddelke in osem razredov, učencev je bilo 185. Pouk je potekal do junija 1943, nato so šolo zasedli Nemci in uvedli pouk v nemščini. Pouk je bil zaradi bojev s partizani nereden, pred koncem vojne pa so Nemci odšli in s seboj odpeljali ves šolski material.

Šola je bila do leta 1977 samostojna, nato pa je postala podružnica šole Rogaška Slatina. V šolskem letu se je preimenovala v II. osnovno šolo Rogaška Slatina. Podružnična šola Oton Kovačič. Ta je bil šolski upravitelj, ki so ga leta 1942 Nemci internirali in je umrl v Auschwitzu. Ta naziv je šola imela do leta 1990, ko se je preimenovala v Osnovna šola Kostrivnica.

Tatjana Hojan

*Martin Humek
(dLib)*

Martin Humek – 150

Rojen je bil 13. januarja 1870 v Gradišču pri Raki. Učiteljske vaje v Ljubljani je končal leta 1890, služboval v Raki, Radečah in Bohinjski Bistrici. Tu je bil od leta 1895 dalje šolski upravitelj in načelnik krajevnega šolskega sveta. Leta 1916 je bil v Ljubljani deželni sadjarski učitelj, od leta 1920 dalje pa višji sadjarski nadzornik. Upokojil se je leta 1925. Obiskoval je tečaje: za domačo obrt v Gradcu, za sadjarstvo na Dunaju in kmetijskega v Giessnu. Na učiteljskih konferencah je predaval o šolskih vrtovih in o skupnem delovanju šole in doma ter nadzoroval delo šolskih vrtov. Leta 1912 je napisal knjigo Šola in sadjarstvo v zvezi s šolskim vrtom. Bil je urednik revije Slovenski čebelar in Slovenski sadjar in vrtnar ter napisal številne knjige s področja sadjarstva in prehrane. Umrl je 15. februarja 1943.

Tatjana Hojan